

An Action Research for Developing Both Teacher Competencies and Border Patrol Police Schools in Chiang Mai Province Towards Sustainable Development

Kiatsuda Srisuk¹

Received: October 12, 2022 – Revised: January 3, 2023 – Accepted: February 8, 2023

Abstract

The purpose of this research was to systematically address the challenges and requirements in developing a comprehensive model aimed at enhancing both teacher competencies and the educational environment of border patrol police schools in Chiang Mai province, with a focus on fostering sustainable development. Additionally, the study aimed to assess the outcomes of implementing this model. The key findings are summarized as follows: The proposed model is grounded in a robust conceptual framework that encompasses the understanding, assessment, and enhancement of all dimensions. The procedural steps include: (1) analyzing the initial costs for development, (2) fostering understanding and establishing common goals collaboratively with all stakeholders, (3) collectively designing a model to address the unique challenges of border patrol police schools, (4) taking concerted action to establish common goals and design a model that fosters learners' competency through holistic integration, and (5) implementing and evaluating the model in classroom settings, with ongoing support through coaching and mentoring. Observations of changes in competencies across the board indicated that teachers exhibited increased proficiency in all four components, particularly in organizing active learning. Principals demonstrated enhanced abilities in designing, planning, and managing schools for more effective learning management, aligning with the overarching objective of learner development. Students' average scores in Thai language witnessed improvement, showcasing the schools as exemplars in active learning management grounded in the integration of surrounding phenomena and spatial identity. This approach is congruent with adapting education to evolving community dynamics, serving as a foundation for developing students' competency. Cooperative development schools showcased the ability to collaborate effectively, fostering sustainability through shared processes.

Keywords: Action Research, Developing Teacher Competencies, Border Patrol Police Schools in Chiang Mai Province

¹ *Corresponding Author,*

Faculty of Education, Chiang Mai University, Chiang Mai, 50200, Thailand.

Kiatsuda.srisuk@cmu.ac.th

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เกียรติสุดา ศรีสุข¹

รับต้นฉบับ : 12 ตุลาคม 2565 – รับแก้ไข : 3 มกราคม 2566 – ตอบรับตีพิมพ์ : 8 กุมภาพันธ์ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนมาสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาผลการใช้รูปแบบดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การจัดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สร้างขึ้นได้ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนา คือ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาทุกมิติ” มีขั้นตอนคือ (1) วิเคราะห์ต้นทุนเดิมสู่การพัฒนา (2) สร้างความเข้าใจและเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาโดยร่วมกันทุกฝ่าย (3) ออกแบบร่วมกันในการแก้ปัญหาในฐานะโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (4) ลงมือสร้างเป้าหมายร่วมกัน และออกแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านการบูรณาการองค์รวม และ (5) ทดลองปฏิบัติการในชั้นเรียนและติดตามผลผ่านการ Coaching & Mentoring ขณะที่สมรรถนะของครูด้านความรู้ในเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านคุณลักษณะความเป็นครู และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนหลังการใช้รูปแบบดีขึ้นกว่าเดิม ครูเกิดสมรรถนะในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ครูใหญ่สามารถจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านภาษาไทยดีขึ้น โรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้แบบการบูรณาการ ปรากฏการณ์รอบตัวและสภาพอนาคตเป็นฐาน และภาคีเครือข่ายเกิดทำงานร่วมกันเพื่อความยั่งยืนผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการ, การพัฒนาสมรรถนะครู, โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

¹ ผู้รับผิดชอบบทความหลัก,
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ 50200
Kiatsuda.srisuk@cmu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษา 11 แห่ง ที่ทางกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาได้ขอความร่วมมือให้ร่วมดำเนินงานตามโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อให้เกิดระบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยใช้โรงเรียนและหน่วยปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เป็นฐาน (2) เพื่อให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่เข้าร่วมโครงการเป็นต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและสามารถขยายผลไปยังโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอื่น ๆ ได้ และ (3) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จริง และนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันผลิตและพัฒนาครูได้ มีระยะเวลาการดำเนินงานตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2564 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565 รวม 12 เดือน กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานทั้งโครงการ ประกอบด้วยครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนน่าน ร้อยละ 70 แห่งทั่วประเทศ มีครูจำนวนประมาณ 687 คน และนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนน่าน ร้อยละ 8,097 คน ในการดำเนินงานดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีพื้นที่รับผิดชอบโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ (1) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเชียงใหม่ อำเภอฝาง (2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนห้วยทรายขาว อำเภอสันกำแพง (3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาทราย อำเภอฝาง (4) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาทราย อำเภอฝาง (5) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาทราย อำเภอฝาง

ครูและบุคลากรของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 5 แห่ง ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดไม่มีวุฒิทางการศึกษา จบไม่ตรงตามสาขาวิชา ไม่มีความรู้วิชาครู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูเกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ที่ใช้การจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน ความต้องการความช่วยเหลือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ ต้องการให้แก้ปัญหาคาดทักษะการสอนเพื่อให้ปรัชญาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบรรลุเป้าหมาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาแบบองค์รวม การจัดการสื่อและอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาทักษะภาษา แนะนำแนวทางในด้านการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

ผู้วิจัยเห็นว่าหากจะยกระดับคุณภาพของโรงเรียนทั้ง 5 แห่งให้เกิดคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน ควรจะมีการออกแบบ โดยการนำผลการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียน ความต้องการการวิเคราะห์สมรรถนะ

ต้นทุนเดิมของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กำหนดผู้ที่จะรับผิดชอบในการพัฒนาที่ต้องมีความเหมาะสมกับโรงเรียนแต่ละแห่งและเหมาะสมกับสมรรถนะต้นทุนเดิมของครูและชุมชน ในการเข้าไปยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ใช้แนวคิดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน ทั้งแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ การบูรณาการข้ามศาสตร์ การใช้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ การใช้ปรากฏการณ์ทางสังคม และสภาพอนาคตของชุมชนเป็นฐานในการออกแบบ โดยมีกระบวนการทำงานผ่านแนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาทุกมิติ” เมื่อใช้กระบวนการดังกล่าวแล้ว จะทำได้

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่ความยั่งยืน สมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ถูกพัฒนา

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาพรวมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมายตามผลผลิตและผลลัพธ์ และผลที่เกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วม คุณภาพผู้เรียนจะดีขึ้น การพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมาย ให้เป็นต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถขยายผลไปยังโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอื่นได้ และยังได้เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ครูใหญ่ กลุ่มครู ทั้งภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนา

ในการดำเนินการตามภารกิจนี้ ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีปณิธานว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในส่วนภูมิภาค จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐ และเจตนารมณ์ของประชาชนในภาคเหนือ มีวิสัยทัศน์ว่าเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่รับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (A Leading University Committed to Social Responsibility and Sustainable Development) ซึ่งหากสามารถยกระดับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้สำเร็จ จะทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความเหมาะสมและนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเพื่อกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง 5 แห่ง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับการจัดการศึกษา

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2499 ที่หมู่บ้านดอนมหาวัน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล - มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามภารกิจของข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน ในปัจจุบันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้จัดตั้งและเปิดการเรียนการสอนทั่วประเทศไทยโดยทุกโรงเรียนรับเด็กนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียนที่จัดตั้งอยู่โดยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจัดการเรียน การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และบูรณาการงานโครงการพระราชดำริ ทั้ง 8 โครงการให้เด็กนักเรียนในโรงเรียนได้เรียนรู้ โดยครูเป็นข้าราชการตำรวจ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ตระเวนชายแดนในกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่โรงเรียนจัดตั้งอยู่ ได้กำหนดปรัชญาของโรงเรียนขึ้นว่า “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” ซึ่งสะท้อนบทบาทของโรงเรียนที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเป็นสถานศึกษา การเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการเป็นหน่วยรักษาความมั่นคงปลอดภัยและรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน (ปุนรัตน์ พิพิธกุล, 2565; เกียรติสุตา ศรีสุข, 2565)

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน

การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญมีประสิทธิผล สำหรับการทำให้คนที่ได้รับการศึกษา เกิดการเรียนรู้ถึงการหันมาใส่ใจ ตัดสินใจ และดำเนินการเกี่ยวกับอนาคตที่ยั่งยืน มีความสามารถในการจินตนาการถึงอนาคตที่ดีกว่า เรียนรู้ที่จะตั้งคำถามกับระบบความเชื่อในปัจจุบัน มีมุมมองหรือความคิดเห็นของตนเอง เรียนรู้ที่จะตรวจสอบโครงสร้างทางวัฒนธรรมสังคม สิ่งแวดล้อมและทางเศรษฐกิจในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน ยอมรับในความซับซ้อน และมองหาความเชื่อมโยงและการร่วมมือหรือประสานพลังกัน ส่งเสริมการพูดคุย ทำความเข้าใจและการเจรจาต่อรอง เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (GEM report UNESCO, 2016 อ้างถึงใน Kanittha Hanirattisai, 2018; สุริยา เหมตะศิลปะ, 2562)

แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เป็นแนวคิดสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาที่หลายประเทศเลือกใช้ การที่พื้นที่เหล่านี้มีอิสระและความสามารถในการจัดการศึกษาเองเพื่อตอบสนองของพื้นที่ตนเอง ภายใต้ข้อเท็จจริงที่ว่าภาครัฐส่วนกลางไม่อาจตอบสนองคนในพื้นที่ได้ดีเท่ากับคนในพื้นที่เอง หรืออาจหมายถึงชุมชนเล็ก ๆ รอบโรงเรียนไปจนถึงจังหวัดที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน เงื่อนไขสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาเชิงพื้นที่คือ ระดับโครงสร้างต้องมีความมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ต้องมีการพัฒนาระบบความรับผิดชอบที่ตอบสนองและมีความรับผิดชอบเชิงพื้นที่มากขึ้น และต้องสร้างระบบการประเมินที่มีความเรียบง่ายไม่เป็นภาระของโรงเรียนและเหมาะสมกับเป้าหมายของพื้นที่ ระดับบุคคลต้องมีความสามารถ ต้องมีการทำงานเพื่อตอบสนองเป้าหมายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบ ครูต้องทุ่มเท เสียสละต่อเด็ก และ มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างระบบหรือโครงสร้างกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่อยู่ในระบบ ความรับผิดชอบและการประเมินที่ดี จะช่วยขับเคลื่อนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนให้เข้ามาขับเคลื่อนการศึกษาด้วย การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักในการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จึงเป็นการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อสามารถสร้างนวัตกรรมให้กับชุมชนของตนเองได้ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีอิสระและความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองพื้นที่ของตนเอง (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ, 2555; Barrera - Osorio, F et.al, 2009; แบงค์ งามอรุณโชติ และคณะ, 2559)

แนวคิดการจัดการศึกษาโดยใช้ปรากฏการณ์ อัตลักษณ์ และภาพอนาคตเป็นฐาน

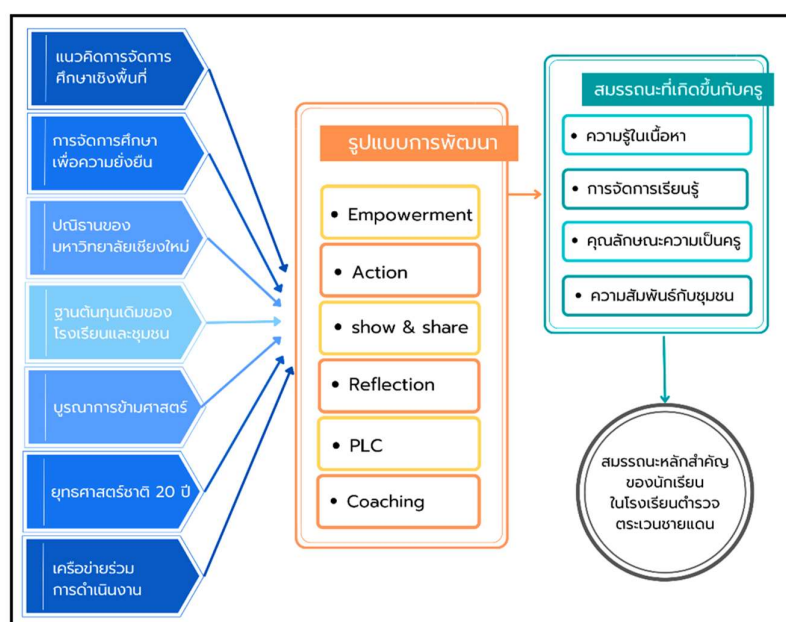
การจัดการศึกษาโดยใช้ปรากฏการณ์ อัตลักษณ์ และภาพอนาคตเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เชื่อมโยงประสบการณ์ เสริมสร้างทักษะ แสวงหา

คำตอบที่ตัดสินใจและลงมือทำด้วยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในห้องเรียนกับสภาพจริงของสังคมรอบตัวผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการออกแบบและสิ่งนั้นต้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ในอนาคต ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการเรียนได้อย่างอิสระด้วยตนเอง สามารถขยายความรู้ความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้น ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงานของตนเอง เกิดการค้นพบและการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ (สิริพัทธ์ เจริญโรจน์, 2550; ปรัชญา เวสารักษ์, 2554; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2560; Zhukov, 2015; Symeonidis & Schwarz, 2016)

สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21

สมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะเฉพาะของตนมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ และการดำรงชีวิตจนประสบความสำเร็จอย่างดี ในยุคศตวรรษที่ 21 ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันรุนแรง ผู้ที่มีอาชีพเป็นครูจึงต้องเป็นผู้มีสมรรถนะสูงเช่นกัน สมรรถนะของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ต้องมีคือ สมรรถนะด้านการออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการวัดประเมินผลเพื่อการพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล ด้านการใช้เทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ให้ความรักและความเมตตาต่อศิษย์ เป็นต้นแบบ แบบอย่างที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการข้ามวัฒนธรรม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการเป็นผู้นำอำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง (พศิน แดงจวง, 2554; วิจารย์ พานิช, 2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562; เกียรติสุดา ศรีสุข, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ ได้แบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 3 มีขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นเตรียมการ ในขั้นนี้ ได้สังเคราะห์แนวคิดการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน วิเคราะห์สารสนเทศที่เกี่ยวกับครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเพื่อกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการ และนำผลการสังเคราะห์มาสร้างเป็นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ขั้นดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้มีการกำหนดทีมอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ร่วมเป็นทีมพัฒนาในแต่ละโรงเรียนทั้งสิ้น 15 คน ดำเนินงานตามแผนงานและกิจกรรมตามกรอบระยะเวลาที่ระบุไว้ คอยกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ติดตามความก้าวหน้า และประเมินการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียน ประชุมติดตามความก้าวหน้าร่วมกับทีมอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทีมที่ปรึกษาโครงการ และทีมบริหารจัดการโครงการเป็นระยะ ๆ ตลอดโครงการ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 แห่ง ได้แก่ (1) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเชียงใหม่ตำรวจ (2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพุทธนิยธิ์อนุสรณ์ (3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอาโอยาม่า (4) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 2 และ (5) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านหนองแหม ซึ่งมีครูจำนวน 46 คน นักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง 5 แห่ง จำนวน 511 คน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5 แห่ง จำนวน 536 คน และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนา 5 แห่ง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถามสำหรับครูเกี่ยวกับสมรรถนะที่สำคัญ และสภาพ/ปัญหาการจัดการเรียนรู้อย่างครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แบบสัมภาษณ์ครูใหญ่ แบบบันทึกการหนุนเสริม แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของครู แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงครู ครูใหญ่และการจัดการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขั้นสรุปผลการดำเนินการ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นหลังดำเนินกิจกรรมพัฒนาครูและโรงเรียนเมื่อสิ้นสุดโครงการ ร่วมกับทีมโค้ชในพื้นที่ และนายตำรวจนิเทศ และสรุปผลเป็นรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาพรวมของนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำไร่ ปลูกพืช ผัก ผลไม้ แต่ละพื้นที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติแตกต่างกันไป แต่ยังคงอนุรักษ์ไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิม มีการนับถือศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และมีการนับถือผีตามความเชื่อของแต่ละพื้นที่ นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ด้อยโอกาส ส่วนหนึ่งเป็นชนชาติพันธุ์ที่ไม่เข้าใจภาษาไทย เพราะใช้ภาษาถิ่นของตนเองเป็นภาษาหลัก ทำให้ขาดทักษะการอ่านและการเขียน ส่งผลให้นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับนักเรียนมักขาดเรียนบ่อยอันมีสาเหตุจากการเดินทางที่

ยากลำบากโดยเฉพาะช่วงฤดูฝน รวมไปถึงปัญหาทางด้านนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูและบุคลากรของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเป็นตำรวจตระเวนชายแดนที่ไม่มีความรู้ทางการศึกษา จบไม่ตรงตามสาขาวิชา ไม่มีความรู้วิชาครูหรือไม่ได้จบครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ผลการประเมินสมรรถนะครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง 5 โรงเรียน เป้าหมาย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ในเนื้อหา และด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลางทุกโรงเรียน ส่วนด้านคุณลักษณะความเป็นครู ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยมีเพียง 1 โรงเรียน ที่อยู่ระดับปานกลาง และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง 2 โรงเรียน และระดับมาก 3 โรงเรียน

สิ่งที่อยากพัฒนาโรงเรียนและความคาดหวังลักษณะนักเรียนในอนาคต คือการออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นทักษะการอ่าน การเขียน มีความรู้ สามารถคิด วิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล เรียนต่อในระดับที่สูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป เน้นความแตกต่างตามความสนใจและความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล เชื่อมโยงภาษาเพื่อการสื่อสารกับการเรียนรู้ผ่านทักษะชีวิต รักและหวงแหนบ้านเกิด อนุรักษ์วัฒนธรรม การแต่งกาย ภาษาพูด รวมไปถึงอนุรักษ์อาชีพ มีอาชีพที่สุจริต นักเรียนห่างไกลจากพิษภัยยาเสพติด นักเรียนพัฒนาตนเอง และนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เปลี่ยนแปลงความเชื่อ กรอบความคิด การเห็นคุณค่าของตนเอง สามารถเรียนแล้วนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุขและต้องการความช่วยเหลือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ ต้องการให้แก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร การพัฒนาแบบองค์รวม การจัดการสื่อและอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาทักษะภาษา แนะนำแนวทางในด้านการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน รวมถึงการใช้สื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน สื่อ และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการเทคโนโลยี อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ และการเรียนการสอนในรูปแบบของ Active learning เข้าสู่ห้องเรียน และเสริมสร้างความเป็นครูในการจูงใจให้เด็ก ๆ อยากเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับทางโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

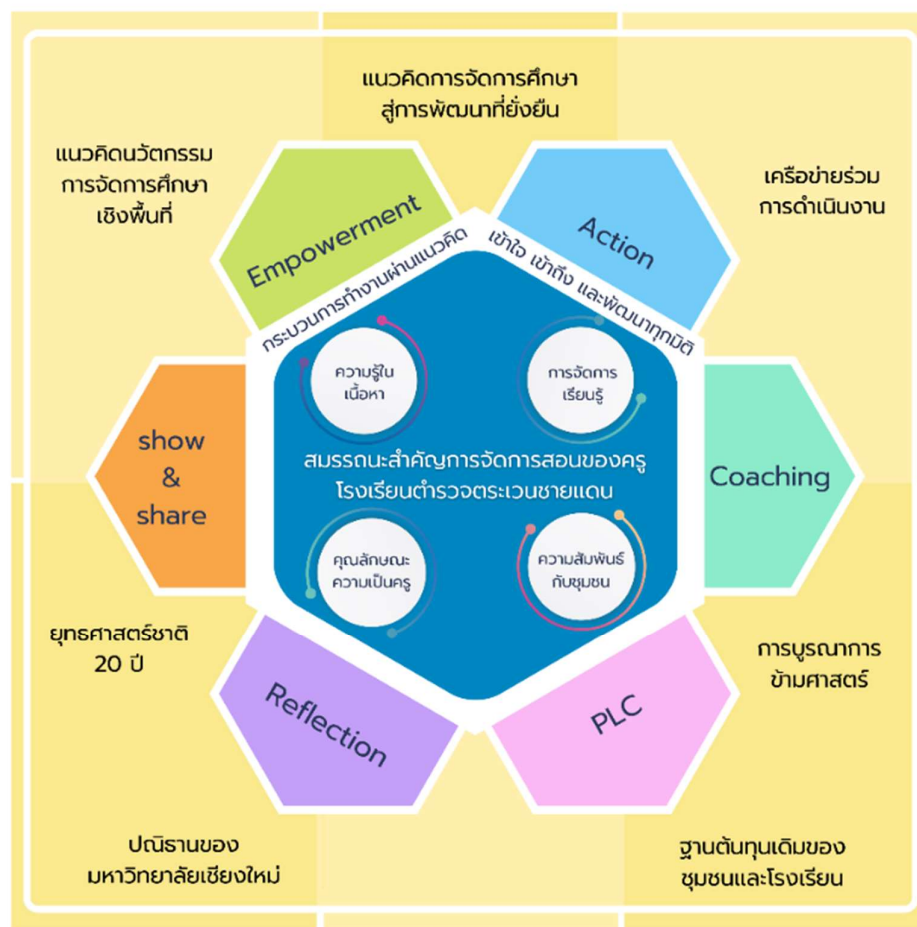
2. รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การจัดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นและนำไปใช้ ใช้กรอบแนวคิดการดำเนินงานในรูปแบบการพัฒนาคือแนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาทุกมิติ” มีขั้นตอนคือ (1) วิเคราะห์ต้นทุนเดิมสู่การพัฒนา (2) สร้างความเข้าใจและเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาครูและโรงเรียนโดยร่วมกันทุกฝ่าย (3) ออกแบบร่วมกันในการแก้ปัญหาในฐานะโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมสู่ต้นแบบการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน (4) ลงมือสร้างเป้าหมายร่วมกัน และออกแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนผ่านการบูรณาการองค์รวม (5) ทดลองใช้ปฏิบัติการในชั้นเรียนและติดตามผลผ่านการ Coaching & Mentoring

แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนาครู ได้พัฒนามาจากแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะหลักสำคัญของนักเรียนในทุกระดับชั้นของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดทักษะในศตวรรษที่

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

21 มีความรู้เพิ่มขึ้น รวมถึงการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย ผ่านการจัดการชั้นเรียนโดยมีการพัฒนากรอบแนวคิดที่เติบโต (Growth Mindset) ให้กับครูและครูใหญ่ การพัฒนาสมรรถนะหลักสำคัญของนักเรียน จะถูกพัฒนาผ่านครูในการจัดการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning บนพื้นฐานการบูรณาการปรากฏการณ์รอบตัว/อัตลักษณ์เชิงพื้นที่และสภาพอนาคต โดยมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บรรจุเอามุมมองเชิงปรัชญาแนวคิด หลักการ วิธีการ แก่นสาระวิชา และสมรรถนะของผู้เรียนตามลักษณะเฉพาะของโรงเรียนไปด้วยกัน

ในการพัฒนาครูใหญ่และครูจะมีการนำแนวทางของการบูรณาการข้ามศาสตร์ Empowerment Coaching & Mentoring และ Reflection ซึ่งเป็นกระบวนการบูรณาการการทำงาน และบูรณาการศาสตร์ต่างๆเข้าด้วยกัน กระตุ้นให้ครูใหญ่และครูแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ภายใต้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผ่านกระบวนการ Empowerment เพื่อให้เชื่อว่าครูคือผู้ที่กำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตัวนักเรียนของเขาเองที่ดีที่สุด และสิ่งที่จะพัฒนานั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูทำการออกแบบและใช้ในห้องเรียน

ภาพ 2 รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า สมรรถนะของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้านความรู้ในเนื้อหา โดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีร้อยละของพัฒนาการอยู่ที่ 42.78-52.61 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีร้อยละของพัฒนาการอยู่ที่ 45.50-63.33 ด้านคุณลักษณะความเป็นครู โดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด มีร้อยละของพัฒนาการอยู่ที่ 52.75-63.30 และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนโดยภาพรวมก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด มีร้อยละของพัฒนาการอยู่ที่ 47.62-65.00

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาพรวม พบว่า ครูเกิดสมรรถนะตามองค์ประกอบ 4 ด้านมากขึ้น และเกิดสมรรถนะในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมตามช่วงวัย และมีความรู้เพิ่มมากขึ้น ครูใหญ่สามารถออกแบบ วางแผน และบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยมีเป้าหมายและแผนการพัฒนาที่ทำทนายและชัดเจน และมีกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 พบว่าผู้เรียนคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษาไทยและรวม 2 ด้านสูงกว่าระดับประเทศ ระดับภาคเหนือและระดับจังหวัดเชียงใหม่ทุกสังกัด ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งด้านการอ่านออกเสียง และด้านการอ่านรู้เรื่องสูงกว่าระดับประเทศ ระดับภาคเหนือและระดับจังหวัดเชียงใหม่ทุกสังกัด และผลการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมายให้เป็นต้นแบบ พบว่า โรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ Active Learning บนฐานการบูรณาการปรากฏการณ์รอบตัว อัตลักษณ์เชิงพื้นที่ และสภาพอนาคตเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักสำคัญของผู้เรียน โดยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงภายใต้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ผ่านหลักสูตรฐานสมรรถนะ การบูรณาการข้ามศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทเพื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลอิงสมรรถนะ

การพัฒนาเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มครู พบว่า ระหว่างครู ครูใหญ่ในโรงเรียนเป้าหมาย ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนา ทีมพัฒนาจากคณะศึกษาศาสตร์ โค้ชพื้นที่ ผู้ปกครองและชุมชน ทำให้เกิดทำงานร่วมกันเพื่อความยั่งยืน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายเกิดความเข้าใจบริบทของครูและบุคลากรของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เข้าใจและมีเป้าหมายเดียวกันที่ต้องการพัฒนาโรงเรียนและความคาดหวังลักษณะนักเรียนในอนาคต ครูทุกคนในโรงเรียนมีเป้าหมายพร้อมสู่การเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแล้วจะสามารถประกอบอาชีพ และร่วมกันสร้างสรรค์ความเจริญ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งอื่น ๆ ให้กับพื้นที่หรือชุมชนท้องถิ่นของตนด้วยความภาคภูมิใจ พร้อมกับเห็น

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ร่วมกันว่ารูปแบบการพัฒนาที่ใช้กระบวนการทำงานผ่านแนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ทุกมิติ” เป็นรูปแบบที่ทำให้ผลการพัฒนาเกิดขึ้นจริง

อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับผลการพัฒนาสมรรถนะครูนั้นสะท้อนว่าครูเกิดสมรรถนะตามองค์ประกอบ 4 ด้านเพิ่มมากขึ้น และเกิดสมรรถนะในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมตามช่วงวัย และมีความรู้เพิ่มมากขึ้น ครูใหญ่สามารถออกแบบ วางแผน และบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น และโรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยมีเป้าหมายและแผนการพัฒนาที่ทำทนายและ และมีกระบวนการ PLC อย่างต่อเนื่องเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ตัวครูและครูใหญ่ในด้านการจัดการเรียนรู้ ส่งผลทำให้เกิดผลลัพธ์ในภาพรวมที่พบว่านักเรียนเกิดคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่นตามเป้าหมายของโรงเรียน มีความรู้เพิ่มขึ้น ส่วนผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนพบว่าดีขึ้นนั้น เป็นผลเนื่องจากกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืนภายใต้การใช้ต้นทุนเดิมของโรงเรียนเป็นฐาน ปรับชุดความคิดของการใช้ชุมชนเป็นฐาน การใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน และการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ซึ่งครูต่างได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้เรียนในอนาคต 5-10 ปีข้างหน้า สอดคล้องกับที่ UNESCO (อ้างถึงใน Kanittha Hanirattisai, 2018) และ สุริยา เหมตะศิลปะ (2562) ที่เห็นว่าการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญมีประสิทธิผล สำหรับการทำให้คนที่ได้รับการศึกษา เกิดการเรียนรู้ถึงการหันมาใส่ใจ ตัดสินใจ และดำเนินการเกี่ยวกับอนาคตที่ยั่งยืน มีความสามารถในการจินตนาการถึงอนาคตที่ดีกว่า เรียนรู้ที่จะตั้งคำถามกับระบบความเชื่อในปัจจุบัน มีมุมมองหรือความคิดเห็นของตนเอง เรียนรู้ที่จะตรวจสอบโครงสร้างทางวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อมและทางเศรษฐกิจในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน ยอมรับในความซับซ้อน และมองหาความเชื่อมโยงและการร่วมมือหรือประสานพลังกัน ส่งเสริมการพูดคุย ทำความเข้าใจและการเจรจาต่อรอง เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมาย จะพัฒนาบนฐานคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการเรียนรู้เพื่อเสริมพลังผู้เรียนให้สามารถตัดสินใจอย่างมีข้อมูลและมีการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางสังคม เน้นการบูรณาการสหวิทยาการ และเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม พร้อมทั้งการคิดเชิงวิจรณ์ญาณและการแก้ปัญหา การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ความสามารถในการประยุกต์ใช้ ประสพการณ์การเรียนรู้ที่ครูจัดให้ผู้เรียนควรบูรณาการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันและสถานการณ์ในอาชีพ ตลอดจนสอดคล้องกับท้องถิ่นที่น่าประเด็นการเรียนรู้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก และเน้นการเรียนรู้ในลักษณะของการลงมือกระทำเองให้เกิดการเรียนรู้ และเรียนรู้ในสิ่งที่มีคุณค่าต่อการนำไปใช้ในชีวิตจริงในลักษณะการเรียนรู้ตามสภาพจริง (สุริยา เหมตะศิลปะ, 2562)

ในการพัฒนาครูใหญ่และครูได้มีการนำแนวทางของการบูรณาการข้ามศาสตร์ ผ่านกระบวนการ Empowerment ที่สร้างความเชื่อว่าครูคือผู้ที่กำหนดความต้องการจำเป็นในการ

พัฒนาตัวนักเรียนเขาเองที่ดีที่สุดและสิ่งที่จะพัฒนานั้นมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรง ให้ความสำคัญกับความรู้ในการสอนของครูแต่ละคน เปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนไม่ว่าจะโดยผ่านการสนทนาพูดคุยเล่าเรื่องหรือเขียนบันทึกเพื่อให้ครูได้ทบทวนทำความเข้าใจและเห็นคุณค่าความรู้ในการสอนของตนมากยิ่งขึ้น พร้อมได้รับการนำองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญและนำไปสู่กิจกรรมการอภิปรายร่วมกันถือเป็นวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้จะเพิ่มพูนความสามารถรวมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และทำให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น โดยเน้นกระบวนการให้ครูและครูใหญ่ได้เรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ อัตลักษณ์ และภาพอนาคตเป็นฐานนั้นถือว่า เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Zhukov, 2015) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าในสิ่งที่ตนสนใจ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่าน การลงมือปฏิบัติจริง เน้นความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนและการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการเรียนรู้ ในบางกรณีผู้เรียนก็สามารถที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่ตนได้รับ มาให้กับครูผู้สอนได้ ในขณะที่ครูผู้สอนอาจจะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไปพร้อมกับผู้เรียนในบางบริบทได้ (Symeonidis & Schwarz, 2016)

การพัฒนาครูและครูใหญ่ได้ดำเนินการให้ครูและครูใหญ่ได้ทดลองใช้ปฏิบัติการในชั้นเรียนและติดตามผลผ่านการ Coaching & Mentoring ซึ่งการที่ครูและครูใหญ่ได้ฝึกปฏิบัติจริงที่นำลงสู่ห้องเรียน มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ระหว่างกันระหว่างครู ครูใหญ่ ครูคู่ร่วมพัฒนาที่พัฒนาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโค้ชในพื้นที่ พร้อมดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องในลักษณะกัลยาณมิตร ทำให้เกิดเครือข่ายการพัฒนาครูประจำการ (สำนักงานเลขาธิการศึกษา, 2547) ถือว่ารูปแบบนี้เป็นรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน เป็นรูปแบบที่ทุกฝ่ายในโรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและดำเนินงานไปพร้อมกัน การสังเกตชั้นเรียนแล้วนำข้อมูลอภิปรายหลังการสังเกตชั้นเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำสู่การพัฒนา รูปแบบนี้ครูมีโอกาสพัฒนาโดยผ่านเพื่อนครู พี่เลี้ยงหรือทีมพัฒนาที่ทำหน้าที่สังเกตและร่วมพัฒนา (พศิน แดงจวง, 2554)

กระบวนการพัฒนาครูได้นำแนวคิด Coaching & Mentoring และ Reflection มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นรูปแบบการพัฒนาผ่านทักษะสัมพันธ์ เป็นวิธีการพัฒนาครูโดยผ่านการใช้ทักษะสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญ กับครูที่มีประสบการณ์ และกับเพื่อนครูด้วยกัน ซึ่งกระบวนการแบบนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดความรู้ ทักษะและความเข้าใจที่ดีขึ้น (ศิริกัศวรรค์ วงศ์ทองดี, 2556) รูปแบบการพัฒนานี้จะมีแนวคิดของการร่วมมือ ซึ่งเป็นการที่คนจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้ามาเกี่ยวข้องกัน มีเป้าหมายและการดำเนินการตามกระบวนการร่วมกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Dillon, A. and Norris, A., 2005) โดยกระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง เป็นวิธีที่มีการทำงานร่วมกันกับผู้ที่มีประสบการณ์ มีผลการทำงานเป็นที่ประจักษ์ เข้ามาทำหน้าที่ดูแล คือ การเป็นพี่เลี้ยง ซึ่งใช้การชี้แนะ ให้เกิดเป้าหมายหรือผลงานที่ต้องการ หรือคาดหวังให้เกิดขึ้น ต้องตกลงและยอมรับการทำงานร่วมกัน มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น (ศิริกัศวรรค์ วงศ์ทองดี, 2556)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้แล้ว ความสำเร็จที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากทีมพัฒนาครูประจำโรงเรียนเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก ซึ่งทีมงานได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ว่าต้องเป็นคณาจารย์ที่มีความเข้าใจในเรื่องของ Active Learning จริง ๆ เป็นบุคลากรที่มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของครูในโรงเรียนเป้าหมายมีพื้นเพเป็นคนในอำเภอนั้นหรือในอำเภอใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ตั้งของโรงเรียนเป้าหมาย และมีความเข้าใจเป้าหมายการศึกษาว่าคือการพัฒนาคน รวมทั้งเป้าหมาย ปรัชญาที่สำคัญของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สำหรับผลการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถขยายผลนั้นผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมาย สามารถเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ Active Learning บนฐานการบูรณาการปรากฏการณ์รอบตัว อัตลักษณ์เชิงพื้นที่และสภาพอนาคตเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลักสำคัญของผู้เรียน การพัฒนาต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง จะดำเนินการผ่านรูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้พัฒนามาจากแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะหลักสำคัญของนักเรียนในทุกระดับชั้น (อนุบาล – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้รับการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่เป็นจุดเด่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมตามช่วงวัย และมีความรู้เพิ่มขึ้น รวมถึงการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย จะผ่านการจัดการชั้นเรียนโดยมีการพัฒนารอบแนวคิดที่เติบโตของครูและครูใหญ่ ซึ่งมีฐานความเชื่อที่ว่า ความสามารถหรือสติปัญญาของบุคคลสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา เชื่อในศักยภาพของเด็กและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดประสิทธิภาพเป็นอย่างดี

ประเด็นของการบูรณาการปรากฏการณ์รอบตัวเพื่อหล่อหลอมขบวนการทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง เช่น ชาวอัสสัมค้อยปูหมื่น โรงชาพระราชทาน การทำชา การบรรจุชา ผลิตภัณฑ์ชาเขียวอัสสัม ภูมิปัญญาชาวลาหู่ การทำไม้กวาดดอกหญ้าจากต้นตองกง การปลูกสตรอเบอร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนค้อยป่าคา การทำข้าวปุก การแต่งกายของเผ่ามูเซอดำ ผลิตภัณฑ์จากหญ้าอีนูแค การแปรรูปถั่วลิสง การนำเสนอวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนเผ่าลีซู เป็นการอนุรักษ์ผ้าทอเผ่าลีซู การอนุรักษ์เครื่องดนตรีเผ่าลีซู คือ ซือปือ (ซิง) กระเป๋าดำทอ ถั่วลิสงทอดกรอบ ขนุนทอดกรอบตลอดจนบูรณาการการจัดการเรียนรู้ร่วมกับโครงการพระราชดำริ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันทั้งทางโรงเรียนและครูได้ร่วมกันออกแบบเพื่อใช้ในการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ศิริพงษ์ (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผลการวิจัยพบว่าการจัดกระบวนการทางการศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้า เข้มแข็ง เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง วัฒนธรรมทางภาษา วัฒนธรรมการแต่งกาย วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งประเพณี อันดีงามที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอดสืบต่อไปยังรุ่นลูกหลานอันจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป งานวิจัยนี้ ชี้ประเด็นที่จะต้องนำมาดำเนินการเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องประกอบด้วย (1) การนำโครงการ

ตามพระราชดำริฯ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มาขยายผลให้กับชุมชนเพื่อการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการพึ่งพาตนเองจากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ (2) การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมชนเผ่าและ ภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในโรงเรียนเพื่อดำรงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป้าหมายเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิดรวบยอดหรือทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่เป็นไปตามสภาพจริงของสังคม ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบนี้ จะนำความคิดรวบยอด หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เรียนมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และผู้เรียนยังสามารถเลือกหรือพัฒนาโครงการ และวิธีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการเรียนได้อย่างอิสระด้วยตนเอง (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2550)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ อัตลักษณ์ และสภาพอนาคตเป็นฐานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมายนั้น ถือว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Zhukov, 2015) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าในสิ่งที่ตนสนใจ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติจนรู้แจ้ง เน้นความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนและการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ในบางกรณีผู้เรียนก็สามารถที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่ตนได้รับ มาให้กับครูผู้สอนได้ ในขณะที่ครูผู้สอนอาจจะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไปพร้อมกับผู้เรียนในบางบริบทได้ (Symeonidis & Schwarz, 2016)

ในขณะที่ผลการพัฒนาเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มครูให้เกิดการช่วยเหลือทางวิชาการซึ่งกันและกัน และสนับสนุนให้เกิดการประสานความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อศิษย์นั้น พบว่าสอดคล้องกับการใช้ความร่วมมือทุกภาคส่วนผ่านรูปแบบการพัฒนาผ่านทักษะสัมพันธ์ เป็นวิธีการพัฒนาผ่านการใช้ทักษะสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีประสบการณ์ และเพื่อนครูด้วยกันซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดความรู้ ทักษะและความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น (ศิริวัตรศรี วงศ์ทองดี, 2556) รูปแบบการพัฒนานี้จะมีแนวคิดของการร่วมมือซึ่งเป็นการที่คนจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้ามาเกี่ยวข้องกัน มีเป้าหมายและการดำเนินการตามกระบวนการร่วมกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Dillon, A. and Norris, A. , 2005) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติสุดา ศรีสุข (2564) ที่เสนอข้อค้นพบในงานวิจัยกลไกขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยและกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนา ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมของบุคลากรอย่างเป็นระบบ (2) ความพร้อมของภาคีเครือข่ายในการหนุนเสริม (3) ความแตกต่างของบริบทกับการออกแบบ และ (4) ความสอดคล้องของทิศทางการดำเนินการ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยพะเยา โรงเรียน ศึกษานิเทศก์จังหวัด เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ชุมชน สภาวิชาชีพ และสหวิชาชีพ และยังสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ ศิริพงษ์ (2555) ที่สะท้อนให้เห็นประเด็นที่จะต้องนำมาดำเนินการเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การสร้างแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตของชนเผ่าต่าง ๆ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและในชุมชน ตลอดจนเน้นการบูรณาการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การดำเนินการของทีมีวิจัยที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนเป้าหมาย ซึ่งเป็นโรงเรียนในพื้นที่พิเศษครั้งนี้ ทำให้เกิดข้อค้นพบสู่การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันผลิตและพัฒนาครู เช่น การปรับชุดความคิดของการใช้ชุมชนเป็นฐานของครู และการทำความเข้าใจกับโค้ชพื้นที่ ในการใช้ความเข้าใจ เข้าถึง พร้อมทั้งเรียนรู้จากสภาพจริงของพื้นที่เป็นฐานหลักในการออกแบบการเรียนรู้ การใช้ต้นทุนเดิมในบริบทพื้นที่เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบ ตลอดจนการคัดเลือกบุคลากรในมหาวิทยาลัย ต้องมีความเหมาะสมกับครู ต้อง เหมาะกับพื้นที่ อาจจะเป็นคนในพื้นที่และต้องมีความเข้าใจ เป้าหมายการศึกษาว่าคือการพัฒนาคน การพัฒนาควรใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืนเป็นพื้นฐานหลักในการพัฒนาครู ใช้พื้นฐานของความเป็นครูที่มองความสำเร็จของลูกศิษย์ในการพัฒนาครู อย่างไรก็ตาม อาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่ไปเป็นพี่เลี้ยงจะมีความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนจนเกิดผลลัพธ์ที่ดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะยกระดับสมรรถนะครูในพื้นที่พิเศษ นอกจากนี้ยังจะต้องใช้ความทุ่มเทของผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมจัดการศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนให้กับประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังมีข้อค้นพบสู่การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันผลิตและพัฒนาครู เป็นรูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การจัดการศึกษาที่ยั่งยืน เป็นแบบแผนเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป้าหมาย ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน กรอบแนวคิดการดำเนินงานรูปแบบการพัฒนาใช้กระบวนการทำงาน ผ่านแนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ทุกมิติ” สอดคล้องกับ สมเกียรติ อินทสิงห์ และคณะ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้และระบบการวัดและประเมินผลในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และระบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ มีกระบวนการของรูปแบบ มีขั้นตอนหลักอยู่ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ถอดบทเรียนอย่างกัลยาณมิตร ขั้นที่ 2 ร่วมคิด ร่วมทำ ขั้นที่ 3 หนุนนำไปใช้ ขั้นที่ 4 ใส่ใจติดตาม ขั้นที่ 5 มองความสำเร็จ และ ขั้นที่ 6 เผยกลเม็ดสู่สาธารณชน รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู ทั้งของ สมเกียรติ อินทสิงห์ และคณะ (2564) และรูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสู่การจัดการศึกษาที่ยั่งยืนที่เป็นข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องนี้ จะมีสิ่งที่สอดคล้องกัน คือ สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องตามบริบท (Context) ของแต่ละโรงเรียน ซึ่งกระบวนการในสร้างนวัตกรรมนี้ อาศัยแนวทางการมีส่วนร่วม (Participation) ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง โรงเรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง บูรณาการแนวคิดการโค้ชและการติดตาม (Coaching and mentoring) แบบกัลยาณมิตร การเสริมพลังในการขับเคลื่อน (Empowerment) นำมาสู่การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ จุดแข็ง ข้อจำกัดร่วมกันจนสามารถพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และระบบการวัดและประเมินผลในโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกมิติ นอกจากนี้สอดคล้องกับ เกียรติสุตา ศรีสุข

(2564) ที่เสนอแนะสถาบันผลิตครูควรออกแบบหลักสูตรในการพัฒนาสมรรถนะครูที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การบูรณาการข้ามศาสตร์ การบูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ปรากฏการณ์ทางสังคม และสภาพอนาคต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดขั้นสูงที่ครูสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา และควรออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาครู เพื่อให้นักศึกษามีสมรรถนะในการบูรณาการข้ามศาสตร์ การบูรณาการอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ ปรากฏการณ์ทางสังคม และสภาพอนาคต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้และออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดขั้นสูงและมีความเหมาะสมกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หากสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานใดที่ต้องการพัฒนาครูในพื้นที่พิเศษ เช่น ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนบนพื้นที่สูง โรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร ทีมพัฒนาครูและโรงเรียน ควรคัดเลือกบุคลากรหรือผู้พัฒนาครูที่มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของครูในแต่ละโรงเรียน ต้องมีพื้นฐานความเข้าใจคนในพื้นที่นั้น ยังเป็นผู้ที่มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่นั้นยังเป็นการดี และทีมพัฒนาทุกคนต้องมีความเข้าใจเป้าหมายการศึกษาว่าคือ “การพัฒนาคน” นอกจากนี้ ในการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อให้เห็นผลนั้น จำเป็นจะต้องใช้พลังของการหนุนเสริมและการเป็นพี่เลี้ยงที่ดีให้กับครูในการจัดการเรียนรู้ ต้องเก่งในการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไข เก่งในการปรับแผนในการพัฒนาครูและโรงเรียน และต้องมีความยืดหยุ่นสูงในการจัดการเพื่อการพัฒนาครู

2. หากต้องการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน หรือโรงเรียนพิเศษในที่อื่น ๆ ผู้ที่ทำการพัฒนาครูเหล่านี้ ควรมีการปรับชุดความคิดของการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้กับเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนไปพร้อมกัน เนื่องจากรูปแบบของการพัฒนาครั้งนี้ มุ่งเน้นเรื่องของความยั่งยืนที่ทุกภาคส่วนต้องทำความเข้าใจ และเข้าถึงแก่นแท้ของปัญหา

แก่นแท้ของวิธีการ แก่นแท้ของการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตคน ซึ่งใช้การอบรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน Active learning และร่วมกันพัฒนาโดยการสร้างและออกแบบกระบวนการใหม่ในการจัดการเรียนการสอน

3. ก่อนที่จะมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้ในโรงเรียนอื่น ๆ ขอให้ใช้กระบวนการวิเคราะห์ต้นทุนเดิมแบบตรงไปตรงมา และควรวิเคราะห์ในหลากหลายมิติ เช่น (1) รูปแบบ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูคิดว่าเป็นจุดเด่นที่สุด (2) แนวทางการวัดและประเมินผลที่ใช้เดิม (3) สื่อ/เทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่ครูใช้ (4) ปัญหาการจัดการเรียนการสอน/นวัตกรรมที่ใช้ 3 ปีย้อนหลัง (5) ปัญหาของนักเรียนที่ต้องแก้ไขโดยด่วนที่สุด (6) สิ่งที่คุณครูต้องการพัฒนาตนเอง (7) อนาคตของเด็กนักเรียน 5-10 ปีข้างหน้าที่คุณครูต้องการเห็น ตลอดจนจุดเด่นของโรงเรียน/ชุมชน ทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ลักษณะคน อาชีพ และจุดด้อยหรือจุดที่ควรพัฒนาหรือในอนาคต

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้างหน้าอาจนำสถานการณ์อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการทำวิจัยเรื่องนี้ มาวิเคราะห์เป็นต้นทุนเดิมของโรงเรียนเพื่อใช้ในการพัฒนาและนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครูและโรงเรียนต่อไป

4. จากการเรียนรู้ในการลงพื้นที่ พบว่า การกระตุ้นให้ครูที่ทำให้เกิดผลเร็วกว่าวิธีอื่น คือ การกระตุ้นให้ครูเห็นถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ และสิ่งที่นักเรียนจะนำไปใช้ในอนาคตรมากกว่าวิธีอื่น ดังนั้นหากมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้ ทีมวิจัยสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญนี้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยเน้นให้ครูเห็นความสำคัญที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ควรชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะเชิงอนาคตของผู้เรียนที่จะเกิดขึ้นคือประโยชน์สูงสุดจากการพัฒนาการสอนของครู

5. การหนุนเสริม เต็มเต็ม ร่วมแก้ปัญหา ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการขับเคลื่อนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ทีมพัฒนาที่เข้าไปพัฒนาครูในพื้นที่พิเศษ ควรเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน ควรให้เกียรติเคารพความต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างจริงจัง เน้นการสื่อสารที่ตรงไปตรงมา หากมีปัญหาเรื่องการสื่อสารควรให้นักเรียนเป็นผู้แปลสารหรืออาจมีล่ามประกอบ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาสมรรถนะครูในโรงเรียนพื้นที่พิเศษ เช่น โรงเรียนชายขอบ โรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร โรงเรียนบนพื้นที่สูง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ให้จัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืน

2. หากจะมีการวิจัยในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้ง 5 โรงเรียนเป้าหมาย หลังจากครูในโรงเรียนได้ถูกปรับชุดความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืนแล้ว ให้ทำการวิเคราะห์ว่าครูยังมีสมรรถนะด้านใดอีกที่ควรพัฒนา เช่น สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล สมรรถนะด้านการใช้สื่อ สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นฐานในการพัฒนา และควรมีแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพจริง

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนานายตำรวจนิเทศ ที่เป็นผู้ดูแลแนะนำ หนุนเสริม พัฒนาครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารในเชิงระบบ

4. ควรมีการวิจัยสร้างเกณฑ์การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และเกณฑ์ประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบริบทพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันผลิตครู

1. ควรมีการปรับชุดความคิดของการใช้ชุมชนเป็นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การสอนให้ทีมคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยและโค้ชพื้นที่ ในการใช้ความเข้าใจ เข้าถึง พร้อมทั้งเรียนรู้จากสภาพจริงของพื้นที่เป็นพื้นฐานหลักในการพัฒนานักเรียนและพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาครู

2. ความเข้าใจต้นทุนเดิม ที่ไม่ได้หมายถึงสมรรถนะของครูเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมองต้นทุนเดิมของชุมชนพื้นที่เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ทุกมหาวิทยาลัยควรนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกระบวนการวิชา หรือออกแบบในการพัฒนาครูทั้งในและนอกระบบการผลิต
3. การคัดเลือกบุคลากรในมหาวิทยาลัยต้องมีความเหมาะสมกับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เหมาะกับพื้นที่ และต้องมีความเข้าใจเป้าหมายการศึกษาว่าคือการพัฒนาคน
4. หากต้องการพัฒนาครูหรือชุมชน ทุกมหาวิทยาลัยที่ลงไปพัฒนาควรใช้แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อความยั่งยืนเป็นพื้นฐานหลักในการพัฒนา
5. ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียน ควรวิเคราะห์สมรรถนะเชิงอนาคตของผู้เรียนที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตในอนาคตซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนมาร่วมออกแบบการเรียนการสอน
6. การใช้คณาจารย์ที่เป็นคนในพื้นที่หรือมีภูมิหลังกับพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อนหลักจะค่อนข้างเห็นผลความสำเร็จเร็ว
7. ควรใช้พื้นฐานของความเป็นครูที่มองความสำเร็จของลูกศิษย์เป็นหัวใจหลักในการพัฒนา ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหรืออาจเป็นพื้นที่พิเศษอื่น
8. อาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่เป็นพี่เลี้ยงมีความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนจนเกิดผลลัพธ์ที่ดีมากยิ่งขึ้น โดยอนาคตจะต้องมีกระบวนการบริหารจัดการอย่างระมัดระวัง อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าไปช่วยครูต้องเข้าใจปัญหาและปรัชญาของโรงเรียนจริง ๆ
9. การยกระดับสมรรถนะครูในพื้นที่พิเศษจะต้องใช้ความทุ่มเทของผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกัน และต้องเชื่อมั่นว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญ และมีความพิเศษในการสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับประเทศไทย

รายการอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2560, 10 ตุลาคม). *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์: บูรณาการข้ามศาสตร์อีกหนึ่งความพยายามเปลี่ยนโลกของฮาร์วาร์ด*. สยามรัฐ. <http://www.kriengsak.com/node/953>
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2564). *กลไกขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2565). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ. (2555). *วิกฤตการจัดการศึกษาของรัฐ สัญญาณเตือนจากกระแสโลก ในโครงการจับกระแสความเคลื่อนไหวและนวัตกรรม*

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

- จัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน (INTREND) [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันรามจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- แบงค์ งามอรุณโชติ และคณะ. (2559). รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่: บทเรียนทางเลือกและเงื่อนไขความสำเร็จ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. ภาพพิมพ์.
- ปุนรัตน์ พิพิธกุล. (2565). *การจัดการความรู้ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2569 เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะความอยู่ดีมีสุข*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พงษ์ศักดิ์ ศิริพงษ์. (2555). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. ปรัญญาดุษฎีบัณฑิต. ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค.
- พศิน แดงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. ดวงกลมพับลิชชิง.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- ศิริภัสสรณ์ วงศ์ทองดี. (2556). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ อินทสิงห์ และคณะ. (2564). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และระบบการวัดและประเมินผลในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. 21 ชิ้นจู่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *การประชุมวิชาการ การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2550). *การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุริยา เหมตะศิลปะ. (2562). *ศึกษาศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Barrera - Osorio, F. et.al (2009). Decentralized decision-making in schools: the theory and evidence on school-based management. Directions in development; human development. World Bank.

- Dillon, A. and Norris, A. (2005). Crying Wolf: An examination and reconsideration of the perception of crisis in LIS education. *Journal of Education in Library and Information Science*, 46(4), 280-298.
- Hanirattisai, K. (2018). *Issues and Trends in Education for Sustainable Development*. <https://bic.moe.go.th/index.php/gallery/2021-08-29-21-34-25/320-issues-and-trends-in-education-5-4-61>.
- Symeonidis, V., & Schwarz, J.F. (2016). Phenomenon-based teaching and learning through the pedagogical lenses of phenomenology: The recent curriculum reform in Finland. *Forum Osviatowe*, 28(2), 31 - 47.
- Zhukov, T. (2015). Phenomenon-based learning: What is PBL?. <https://www.noodle.com/articles/phenomenon-based-what-is-pbl>

Translated Thai References

- Charoenwongsak, K. (2017), 10 October). Siamrath Week of Criticism: Integrating Across the Sciences Another World-Changing Effort of Harvard University. Siam Rath. <http://www.kriengsak.com/node/953>
- Hemtasilp, S. (2019). *Education for sustainable development*. Faculty of Education, Thaksin University.
- Inthasingh, S. et al. (2021). *The research and development of innovations in learning management and measurement and evaluation systems in the educational innovation area of Chiang Mai Province*. Chiang Mai University.
- Jesadawirod, S. (2007). *The design of learning management in the backward design*. Ramkhamhaeng University
- Masatianwong, J. et.al. (2555). *The state education crisis: Warning signs from the global trend in the Trends and Innovations Program in Education and Child and Youth Development (INTREND)* [Unpublished manuscript]. Ramajitti Institute, Thailand Research Fund.
- Ngamarunchote, B. et.al. (2559). *Spatial education management model: Lessons, choices, and success conditions*. Office of the Education Council, Ministry of Education.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

- Panich, W. (2555). *The ways to create learning for students in the 21st century*. Sod Sri Saritwong Foundation.
- Phiphithkul, P. (2565). *Knowledge management of the Border Patrol Police School in accordance with the Child And Youth Development Plan in the Wilderness according to Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Siam Boromrajakumari No.5 2017–2026 to promote well-being*. Udon Thani Rajabhat University.
- Siripong, P. (2555). *The strategies for developing student quality in border Patrol Police schools*. (Unpublished doctoral dissertation). Regional Development Strategy.
- Srisuk, K. (2021). *Mechanism for driving management system to enhance teacher competency in Chiang Mai education sandbox*. Chiang Mai University.
- Srisuk, K. (2022). *An action research for developing both teacher competencies and border patrol police schools in Chiang Mai province towards sustainable development*. Chiang Mai University.
- Tangjuang, P. (2554). *Educational personnel competency development model*. D.K. Book Distributor.
- The Secretariat of the Education Council. (2004). *Academic Research Conference on Educational Administration*. Charoenphol press.
- The Secretariat of the Education Council. (2019). *Guidelines for the development of learner competency at the basic education level. 21 Century*.
- Vesarach, P. (2554). *Principles of educational management*. Parbpim.
- Wongthongdee, S. (2013). *Human resource development*. Chulalongkorn University Press.